

BALANS AKTEN

Nordiskt samarbete om
Utbildning för Hållbar Utveckling

Ett projekt från Idébanken, Ekocentrum och Øko-net till
FN:s tio år för Utbildning för Hållbar Utveckling 2005-2014

Vill ni vara med i projektet Balansakten?

Vi har kallat detta samnordiska projekt kring Utbildning för Hållbar Utveckling för Balansakten efter projektets symbol – en rad skulpturer som har skapats av bildhuggaren Jens Galschiøt och som illustrerar denna broschyr, som en konkret och visuell symbol på den balans hållbarhet kräver.

Vi inbjuder och uppmanar härmed alla Nordens utbildningsinstitutioner att ansluta sig till Balansakten och det viktiga arbete som ingår i projektet och dess process för en hållbar utveckling. De institutioner som ansluter sig förpliktigar sig att arbeta för Balansaktens 7 värderingar och att nå dess 3 mål. De 3 målen stöds av en rad målsättningar som man ska arbeta med under processen.

De 3 övergripande målen, är att:

- Undervisningen bygger på hållbarhet i teori och praktik
- Institutionens verksamhet är hållbar
- Institutionen skapar folkbildning samt allmän och politisk debatt om hållbar utveckling

Nätverk och årsmöte

Det ligger i projektets idé att de anslutna institutionerna bildar ett nätverk där de kan utväxla erfarenheter och idéer samt vidareutveckla projektet. Det sker via projektets hemsida där alla deltagande institutioner presenteras och där det kommer att finnas en idébank och ett debattforum.

Målsättningen är att det hålls ett möte årligen där alla anslutna institutioner samlas. Dels för att se över projektets status, hur långt enskilda institutioner har nått när det gäller att uppfylla Balansaktens övergripande mål, dels för att utbyta erfarenheter och idéer angående arbetet, och slutligen för att sätta upp nya, gemensamma mål och målsättningar för projektet.

De utbildningsinstitutioner som ansluter sig till Balansakten får rätt att använda projektets symbol och namn i sitt kommunikationsmaterial, till exempel på broschyrer, hemsida och brevpapper.

Varför Utbildning för Hållbar Utveckling

På FN:s Konferens för Miljö och Utveckling i Rio de Janeiro 1992 antog världens länder Agenda 21 – en dagordning för hållbar utveckling under det 21:a århundradet. I denna står bland annat att *”utbildning är avgörande för främjandet av en hållbar utveckling och ökar människors förmåga att lösa miljö- och utvecklingsproblem”*.

Tio år senare, år 2002, under ett nytt, världsomspännande FN-toppmöte i Sydafrika, kontrollerade man ländernas framsteg i hållbar riktning. Här slog man fast på allvar att utbildning är ett av de viktigaste redskapen i arbetet för en hållbar värld. Av denna anledning beslutade FN därför att man ska genomföra tio år av Utbildning för Hållbar Utveckling under perioden 2005-2014 för att sätta fart på utvecklingen av Utbildning för Hållbar Utveckling. FN:s organisation för utbildning, forskning och kultur, UNESCO, är koordinator för verksamheten under dessa tio år. På nationell nivå har regeringen och UNESCO:s nationalkommission i respektive land ansvaret för verksamheten.

UNESCO:s vision för dessa tio år lyder:

”En värld, där alla har möjlighet att få utbyte av utbildning och lära sig de värden, beteenden och livsformer, som stödjer en hållbar framtid och en positiv samhällsmässig förändring”.

Norden kan spela en central roll

Initiativ från regeringar och en internationell organisation räcker emellertid inte för att leva upp till andemeningen i Agenda 21. Ett centralt tema i Agenda 21 är just att en hållbar utveckling endast kan säkerställas med ett brett folkligt deltagande och aktiviteter på gräsrotsnivå. Detta gäller också för Utbildning för Hållbar Utveckling. Norden är i detta sammanhang unikt på två områden: Vi har i de nordiska länderna en historisk tradition av mycket aktiva folkliga organisationer, som såväl befolkningar som regeringar lyssnar till.

Och vi har en historisk tradition av folkbildning och debatt. Samtidigt har vi språket gemensamt och kan därför enkelt kommunicera över gränserna.

Därför tror de tre nordiska folkbildningsorganisationerna: Øko-net (Netvirket for ekologisk folkbildning og praksis) i Danmark, Stiftelsen Idébanken i Norge och Stiftelsen Ekocentrum i Sverige att vi i Norden kan komma att spela en central roll i realiseringen av Utbildning för Hållbar Utveckling genom att gå i täten, utveckla konceptet gemensamt och genom våra exempel visa resten av världen hur man kan göra.

Vi har därför utvecklat och fått stöd för detta projekt, som vi nu inbjuder skolor och utbildningsinstitutioner i hela Norden att delta i. De tre organisationerna bildar även projektets styrgrupp.

Balansaktens 7 värderingar

Projektet bygger på 7 värderingar för hållbar utveckling och Utbildning för Hållbar Utveckling som de deltagande institutionerna förbinder sig till som grundval för deras arbete:

- 1 Vi ska ta hänsyn till kommande generationer och kommer därför att värdera följderna av våra handlingar i ett långsiktigt perspektiv.
- 2 Vi förstår att vi endast har ett jordklot med begränsad tillgång på resurser och kapacitet och vi kommer därför att prioritera miljö- och resursansvar.
- 3 Vi förstår att vi lever i en värld med ojämn fördelning, och att det därför är vårt moraliska ansvar att arbeta för en mer jämn fördelning av jordklotets resurser och tillgångar.
- 4 Vi inser att alla måste delta för att lösa de globala utmaningarna och kommer därför att bidra till detta samtidigt med att vi arbetar för att stärka demokratiska värderingar på alla nivåer.
- 5 Vi kommer att söka ny facköverskridande kunskap för problemlösning och utveckla människor, som känner sitt globala medborgarskap och är medvetna om miljömässiga och sociala problem.
- 6 Vi vill visa sammankopplingen mellan ord och handling genom att arbeta efter hållbarhetsprinciper i den dagliga, praktiska verksamheten.
- 7 Vi kommer att bidra till en allmän och politisk debatt om hållbarhet och vara synliga och debattskapande i samhället – såväl om värderingarna som om vilka åtgärder som kan öppna vägen för hållbara rutiner.

Hållbar utveckling handlar om framtiden, förvaltd nu!

Om att ta ansvar för resultatet av dagens handlingar, som drabbar någon annan, vid en annan tidpunkt och på en annan plats.

Balansaktens 3 mål och målsättningar

De 7 värderingarna konkretiseras här i några konkreta mål och en rad målsättningar för att nå de 3 målen och utveckla Utbildning för Hållbar Utveckling:

Mål 1 ➤ Undervisningen bygger på hållbarhet i teori och praktik

Målet är att eleverna/de studerande – utöver den utbildning institutionen erbjuder – också erhåller kunskap och kompetens för att kunna vara ambassadörer och förändringsagenter för hållbarhet. Därför måste institutionen ha som mål att:

- Undervisa eleverna/de studerande i värderingar, teoretiska och praktiska lösningar om hållbarhet samt i information och kommunikation, så att de kan informera och skapa debatt om hållbarhet både under och efter deras utbildning.
- Undervisa eleverna/de studerande i naturens kretslopp och samspel, i natur- och miljöetik och -filosofi, i demokrati och mänskliga rättigheter och i globaliseringens konsekvenser, möjligheter och risker.
- Ta med eleverna/de studerande i genomförandet av de praktiska lösningarna under mål 2 och 3.
- Undervisa eleverna/de studerande i, och diskutera, livsstilsanalys, -jämförelse och -kritik.
- Vidareutbilda lärarna i hållbarhet – i teori och praktik.

Mål 2 ➤ Institutionens verksamhet är hållbar

Målet är att institutionen uppvisar hållbarhet i praktiken och därmed belyser sambandet mellan ord och handling för både eleverna och omvärlden. Därför ska institutionen arbeta för – och påbörja en omställning inom följande områden:

- Källsortering av avfall, återvinning och återanvändning av material.
- Grön inköspolitik – inklusive ekologiska livsmedel i kök/storkök.
- Hållbara transportlösningar till och från institutionen för elever och lärare
- Miljöledningssystem, som omfattar hållbar drift när det gäller energi- och vattenförbrukning, rengöring m.m. samt vidareutbildning av personal i hållbar drift.

Mål 3 ➤ Institutionen skapar folkbildning samt allmän och politisk debatt om hållbar utveckling

Målet är att institutionen ska föregå som gott exempel som visar såväl andra institutioner som det lokala samhället och hela landet hur det är möjligt att iakttaga hållbarhet i praktiken och integrera det i undervisningen. Därför är det en målsättning att institutionen under loppet av ett år arrangerar minst ett offentligt arrangemang av t.ex. följande slag:

- Utbildningsinstitutioner i närheten inbjuds till ett informations- och debattevenemang om projektet och FN:s tio år kring Utbildning för Hållbar Utveckling och därmed uppmanar fler utbildningsinstitutioner att delta.
- Föreningar, myndigheter och näringsliv i lokalområdet inbjuds till informations- och debattevenemang om projektet och FN:s tio år för Utbildning för Hållbar Utveckling samt hållbar utveckling generellt.
- Det arrangeras ett offentligt informations- och debattmöte eller annat uppmärksamhetskapande arrangemang om projektet och FN:s tio år för Utbildning för Hållbar Utveckling samt hållbar utveckling generellt.
- Få lokala och/eller nationella medier att informera om institutionens arbete och deltagande i projektet för att skapa synlighet och uppmärksamhet.
- Engagera lokalsamhället i realiserandet av praktiska, hållbara lösningar/åtgärder, exempelvis de lösningar/åtgärder som nämns under mål 2.

Status och vidareutveckling på projektets årsmöte

De deltagande institutionerna har med Balansakten ett processverktyg, som ska fungera som stöd kring processen för en hållbar utveckling och utvecklingen av Utbildning för Hållbar Utveckling.

Varje institution genomför en gång om året en egen utvärdering genom att ta reda på hur väl man har lyckats med att leva upp till de tre målen. Denna redogörelse läggs dels in på projektets hemsida, dels presenteras den för de övriga deltagande institutionerna på projektets årsmöte.

Institutionernas redogörelser används på årsmötet som underlag för projektets status, erfarenhetsutbyte och utveckling av nya idéer och åtgärder. Årsmötet är dessutom den plats där de deltagande institutionerna gemensamt sätter upp nya mål och målsättningar för projektet och diskuterar och beslutar om den fortsatta utvecklingen, inklusive samarbete med andra länder.

Att gå med i Balansakten

Om din utbildningsinstitution vill vara med i projektet Balansakten ska du skicka en anmälan via brev eller e-mail till projektets sekretariat under adressen:

Øko-net

Svendborgvej 9, Ollerup

DK-5762 Vester Skerninge

Att.: Lars Myrthu-Nielsen (koordinator)

E-mail: eco-net@eco-net.dk

Anmälan ska göras av institutionens ledning som ska utse minst en medarbetare som kontaktperson på institutionen för projektet. Anmälan ska innehålla fakta om institutionen, antal elever etc.

Styrgruppen/sekretariatet kommer därefter att se till att institutionen omnämns på hemsidan och att ytterligare material översänds om projektet samt att institutionen löpande hålls informerad om projektets utveckling.

Balansaktens symbol

Balansakten, som pryder broschyren sidor och som har gett namn till projektet, består av ett antal skulpturer skapade av den danske bildhuggaren Jens Galschiøt som en internationell symbol för FN:s tio år för Utbildning för Hållbar Utveckling. Balansakten har skapats som en konkret och visuell symbol för projektet och för den balans som hållbarhet kräver. Balansakten är ett antal bronsgestalter som balanserar på 14 meter höga, böjliga kolfiberstavar.

Ofta håller figurerna balansen med nöd och näppe, men kolfiberstavarna ser till att de hela tiden rätar upp sig, som ett uttryck för att vi kan hitta en hållbarhet i balans om vi anstränger oss. Skulpturerna kommer som ett led i det nordiska projektet att uppföras i Norge, Sverige och Danmark som startskottet till och symbolen för projektet.

Projektet har i samarbete med Jens Galschiøt planerat att skulpturerna ska uppföras på många platser i världen. Visionen är att uppföra 10 skulpturer, en för var och en av Balansaktens 7 värderingar och 3 mål. Målet är att uppföra skulpturer i Europa, Grönland, Nordamerika, Sydamerika, Afrika, Indien, Kina, Sibirien, Japan och Australien.

Skulpturerna kommer således att både bli ett lokalt uttryck för deltagande i projektet i de nordiska länderna och en symbol för att man med projektet ingår i ett större globalt sammanhang.

Hållbar utveckling handlar om en miljömässigt, ekonomiskt och socialt rättvis framtid – din, vår och kommande generationers framtid.

Tar du ställning och agerar, påverkar du utvecklingen. Gör du det inte, påverkar du den också!

Var med i Balansakten!

Detta projekt inbjuder och utmanar alla utbildningsinstitutioner i Norden att ansluta sig till ett nordiskt samarbete kring Utbildning för Hållbar Utveckling.

De institutioner, som ansluter sig, förpliktigar sig att arbeta för 7 värderingar och 3 konkreta mål.

De 3 övergripande målen, är att:

- Undervisningen bygger på hållbarhet i teori och praktik
- Institutionens verksamhet är hållbar
- Institutionen skapar folkbildning samt allmän och politisk debatt om hållbar utveckling

www.balansakten.se

De tre organisationerna bakom projektet Balansakten

Stiftelsen
Idebanken

Akersgata 34
N-0180 Oslo
Tlf +47 23310960
www.idebanken.no

Stiftelsen
Ekocentrum

Aschebergsgatan 44
SE-411 33 Göteborg
Tlf. +46 31 70 50 740
www.ekocentrum.se

Øko-net

Svendborgvej 9, Ollerup
DK-5762 Vester Skerninge
Tlf. +45 62 24 43 24
www.eco-net.dk
www.ubu10.dk

Projektets gemensamma
nordiska hemsida från Norge,
Sverige och Danmark

www.balansakten.no
www.balansakten.se
www.balanceakten.dk

Internationell hemsida
www.balancingact.dk

Balansakt-skulpturerna

Skapad av bildhuggare Jens Galschiøt,
Art In Defence Of Humanism
www.aidoh.dk

Layout

Mand Over Bord och Courage Design

Upplaga

Norsk utgåva, 1:a upplaga: 3000
Svensk utgåva, 1:a upplaga: 3000
Danskt utgåva, 1:a upplaga: 6000

Tryck

SvendborgTryk. Denna trycksak är
Svanenmärkt och tryckt på miljö-
godkänt, klorfritt och 100% återan-
vändbart papper med vegetabilisk
tryckfärg utan lösningsmedel.

ISBN

Norsk utgåva:
87-988167-2-1 (tryck)
87-988167-5-6 (webb)
Svensk utgåva:
87-988167-6-4 (tryck)
87-988167-7-2 (webb)
Danskt utgåva:
87-988167-8-0 (tryck)
87-988167-9-9 (webb)

Februari 2006

Stöds av

norden

Nordiska ministerrådet

Dansk Folkeoplysnings Samråd